

УДК 57: 378.147

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ПРИ ВИКЛАДАННІ
МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ**

С.І. Дубінін, А.В. Ваценко, В.О. Пілюгін, Н.А. Улановська-Циба,

Н.О. Передерій, О.Б. Рябушко, О.В. Овчаренко

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

**ORGANIZATIONAL-METHODICAL APPROACHES AT THE MEDICAL
BIOLOGY TEACHING FOR THE FOREIGN STUDENTS**

S.I. Dubinin, A.V. Vatsenko, V.O. Pilyugin, N.A. Ulanovska-Tsyba,

N.O. Perederiy, O.B. Ryabushko, O.V. Ovcharenko

Higher Medical Educational Establishments of Ukraine

«Ukrainian Medical Stomatological Academy», Poltava

Резюме. В статті узагальнюється досвід роботи кафедри медичної біології щодо організації, методичного та матеріально-технічного забезпечення навчального процесу при роботі з іноземними студентами. Сучасні організаційно-методичні підходи при викладанні медичної біології допомагають студентам-іноземцям отримувати навчальну інформацію з різноманітних джерел, формують у них навички самостійного планування і організації власного навчального процесу, що забезпечує перехід до безперервної освіти. Колективом кафедри розроблені методичні матеріали для самопідготовки студентів та роботи на практичних заняттях, що активізує процес навчання і допомагає кращому засвоєнню знань.

Summary. An article summarizes the experience of the Medical Biology Department concerning organization, methodical and material-technical supply of training process are eligible to work with foreign students. Modern organizational and methodological approaches in medical biology teaching help foreign students to get educational information from various sources, form the skills of independent planning and organizing their own learning process providing a transition to continuing education. Department staff has developed the training materials are

used for class and independent work to activate the learning process and help a better assimilation of knowledges.

Вступ. У сучасному світі інтенсивно розвиваються контакти між різними регіонами і державами, що приводить до збільшення міграції молоді з однієї держави до іншої. Україна приймає на навчання велику кількість студентів з різних держав світу. У зв'язку з тенденцією до збільшення кількості іноземних студентів в нашій країні важливою постає проблема оптимізації навчального процесу і підвищення якості медичних кадрів.

Підготовка студентів з кожної дисципліни повинна забезпечити: системність знань та засобів навчання; оволодіння розумовими процесами; мобільність і критичність мислення; використання різних форм опрацювання інформації; здатність до творчої праці; набуття практичних навичок та вмінь. Навчання і засвоєння програмного матеріалу студентами-іноземцями тісно пов'язані з мотивацією, що є основою професійної орієнтованості, а також створенням на кафедрі умов для ефективного навчання.

Основна частина. Специфікою професійної освіти іноземних студентів-медиків у вузах нашої країни є співставлення особливостей підготовки вітчизняних та іноземних студентів, що визначає педагогічні напрямки формування професійної компетенції, організаційно-методичні підходи та освітні технології.

Основною метою вивчення медичної біології, як фундаментальної дисципліни, є формування понять про основні закономірності функціонування живого на всіх рівнях організації. Знання, які отримують студенти при вивченні даної дисципліни на першому курсі мають велике практичне значення, оскільки, теоретичний матеріал є базою для вивчення клінічних дисциплін. Слід зауважити, що матеріал з медичної біології не тільки дає певну систему знань, але й формує світогляд майбутнього медика, виховує цілеспрямованість в плані отримання повноцінних вмінь, а також необхідних професійних навичок.

Значна частина іноземних студентів здійснює своє навчання російською мовою, тому рівень засвоєння нового матеріалу значною мірою залежить від якості довузівської підготовки. Студенти-іноземці, які недосконало володіють російською мовою, мають низький рівень знань з біології, застосовують механічне запам'ятовування матеріалу, замість розуміння значення багатьох термінів і понять та всебічного осмислення. Останнім часом в багатьох медичних вузах, в нашому зокрема, студенти мають можливість отримати освіту англійською мовою. Така форма навчання є досить перспективною, і робить привабливим навчання в Україні для більшої кількості молоді з різних країн світу.

Провідна роль та велика відповідальність викладачів кафедри медичної біології полягає в адаптації іноземних студентів до традиційних академічних вимог. Вона включає такі аспекти, як інтелектуальний, психологічний, етнічний, а також застосування елементів технології індивідуалізації, особливо в контексті самостійної роботи та особистісно-орієнтованого навчання іноземних студентів.

Використовуючи різні методи та форми навчання при вивченні медичної біології, з досвіду роботи визначили, що для якісного навчання студентів-іноземців важливо щоб практичні заняття мали чітку організаційну структуру, при цьому кожен етап заняття повинен супроводжуватися постановкою конкретних задач та напрямків їх розв'язання. Методика проведення практичних занять передбачає систематичне опитування та оцінювання усіх студентів академічної групи. Викладач на початку практичного заняття акцентує увагу студентів на основному змісті та актуальності вивчення теми. Використання тестових завдань, як вхідного рівня знань теми, дає можливість визначити ступінь засвоєння матеріалу, визначити недоліки в знаннях з теми, окреслити комплекс понять, які не засвоєні студентами. Тестовий контроль дає можливість провести перевірку знань одночасно усіх студентів групи і формувати у них потребу підготовки до кожного практичного заняття. Основним недоліком цієї форми роботи є

поверхнєве вивчення дисципліни, звуження змісту навчального предмету. Тому на заняттях з медичної біології викладачі використовують такі педагогічні стратегії: питання - обґрунтована відповідь, доповнення студентами, доповнення викладачем, демонстрація, ситуаційні задачі, виявлення знань лекційного матеріалу.

Теоретична частина практичного заняття включає в себе усну бесіду викладача зі студентами згідно питань теми, що дає змогу доповнювати і розкривати глибше конкретний матеріал, уточнювати окремі незрозумілі терміни. Необхідно зазначити, що на цьому етапі завдання викладача полягає не тільки в тому, щоб детально диференціювати кожную відповідь, а і в тому, щоб залучити до діалогу більшу частину студентів групи. Це допомагає студентам-іноземцям краще опанувати матеріал.

Комплекс навчально-методичних заходів для забезпечення об'єктивного оцінювання знань студентів-іноземців включає вхідний та кінцевий тестовий контроль, вирішення ситуаційних та типових задач, самостійну роботу та індивідуальну перевірку практичних навичок і вмінь.

При вивченні дисципліни обов'язково звертається увага на організацію позааудиторної роботи іноземних студентів під керівництвом викладача, адже кредитно-модульна система навчання передбачає скорочення об'єму аудиторної роботи і підвищує значимість самостійної, що дозволяє розкрити індивідуальні здібності студентів. Оскільки студенти-іноземці інтегруються у самостійну роботу гірше ніж українські студенти, то викладачу додається навантаження з організації позааудиторної самостійної роботи студентів. Спеціально підготовлені навчально-методичні матеріали до кожної теми, які містять пояснення ключових понять, графі логічних структур, алгоритми вирішення типових задач, пояснення до ситуаційних задач.

Організація навчального процесу повинна спрямовуватись на вдосконалення вмінь студентів застосовувати одержані знання при виконанні практичних робіт, оскільки не завжди високий рівень теоретичних знань корелює із вмінням користуватися ними при виконанні практичних

робіт. Педагогічно правильно організована самостійна і практична робота іноземних студентів, спонукає отримувати навчальну інформацію з різноманітних джерел, формує навички самостійного планування і організації власного навчального процесу, що забезпечує перехід до безперервної освіти. З цією метою педагогічним колективом кафедри створені навчальні посібники до всіх модулів навчальної дисципліни трьома мовами, які включають інформаційні матеріали, необхідні для вивчення під час самопідготовки до практичних занять; тестові завдання з бази «Крок-1»; тести з множинними варіантами відповідей; типові та ситуаційні задачі до кожного заняття; узагальнюючі схеми та таблиці. Робота з цими матеріалами дозволяє не тільки краще підготуватися до практичних занять та провести самоконтроль, а також підготуватися до модульного контролю знань, складання СПА (семестрової підсумкової атестації) і, у перспективі, успішно скласти ліцензійний інтегрований іспит «Крок-1».

Зрозуміло також, що студентам I-го курсу, які вперше починають навчання за кредитно-модульною системою, необхідне надання педагогічної допомоги в організації їх самостійної роботи, оскільки вони мають незначний досвід роботи з різноманітними джерелами, базами тестів та ситуаційних задач. Слід зауважити, що при виконанні індивідуальної та самостійної роботи бажано спрямувати підготовку студентів на використання електронних ресурсів. З цією метою електронні версії навчальних матеріалів розміщуються на сайті кафедри.

На кафедрі розроблені комп'ютерні програми для самостійного контролю знань студентами під час самопідготовки (навчальна програма), до якої занесені всі тести з бази даних «Крок-1», а викладачі використовують контролюючі програми (без варіантів правильної відповіді). Програми розроблені за такими принципами: порядок відповідей змінюється при наступному включенні, визначається час відповіді на тест (60 секунд), при невірній відповіді на екрані з'являється варіант правильної відповіді.

Висновки. Підготовка іноземних студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання має певні особливості. Необхідно застосовувати різнобічні підходи до педагогічного процесу з урахуванням особливостей цього контингенту студентів. Для оптимізації навчального процесу необхідним є використання сучасних засобів (підручники, навчальні та методичні посібники, електронні джерела, навчальні та контролюючі комп'ютерні програми), які допомагають іноземним студентам при навчанні у нашій країні, формують зацікавленість у вивченні предмету.

Поєднання класичних форм і методів навчання при викладанні медичної біології із сучасними технологіями, сприяють кращій мотивації до навчання студентів-іноземців, зростанню його ефективності та підвищенню престижності української медичної освіти для іноземних громадян в цілому.

Література:

1. Бондаревская Е.В. Методологические проблемы становления педагогического образования университетского типа / Е.В. Бондаревская // Педагогика. – 2010. - №9. – С.73-74.
2. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах : методичний посібник / Мілерян В.Є. - Київ, 2004.– 80 с.
3. Нейко Є.М. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів при вивченні фундаментальних дисциплін / Нейко Є.М., Глушко Л.В., Ерстенюк Г.М. // Медична освіта. – 2004. - №1.- С. 13-14.
4. Рибаченко Л.І. Підготовка іноземних студентів у навчальних закладах України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. : спец. 13.00. 01 «Загальна педагогіка та історії педагогіки» / Л.І.Рибаченко. – Луганськ, 2010. – 20 с.
5. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: [навч.посіб.] / Т.І.Туркот. – Київ.: Кондор, 2011. – 628 с.